

Б.А. Дадашев – д.е.н., доцент

В.П. Гордієнко – старший викладач

ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України”

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ “РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА”

Впровадження ідей Болонської декларації у навчальний процес Державного вищого навчального закладу “Українська академія банківської справи Національного банку України” з 2006 року обумовлено принципами державної політики, спрямованої на Європейську інтеграцію, а також інноваційними процесами, які відбуваються у системі вищої освіти. Як показує досвід європейських країн, реалізувати положення Болонської декларації досить складно, адже необхідно зруйнувати стереотипи і шаблони існуючої системи освіти, яка має значні досягнення. Тому перед викладачами Академії постало завдання зберегти елементи власних конкурентних переваг і примножити їх кращими надбаннями світової практики. Тільки за таких умов наші випускники будуть конкурентоспроможними на ринку праці. Відповідно до вимог кредитно-модульної системи в Академії з кожної дисципліни вже розроблені розгорнуті робочі навчальні програми і методичне забезпечення, яке спрямоване на посилення ролі самостійної роботи студентів, удосконалення педагогічних методик та впровадження активних та інтерактивних технологій навчання. Не є винятком у цьому зв'язку і дисципліна “Регіональна економіка”, яка у відповідності до нової освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за напрямком 0501 – “Економіка і підприємництво” вивчається студентами першого курсу.

Навчальний курс “Регіональна економіка” не обмежується висвітленням традиційного кола питань. Він розкриває новітні проблеми економіки регіонів, розміщення продуктивних сил глобального, національного, регіонального і локального рівнів, а саме: шляхи подолання диспропорцій у розміщенні продуктивних сил; проблеми раціонального використання природоресурсного, трудового і виробничого потенціалів; проблеми досягнення ефективності господарювання на основі раціонального розміщення об'єктів базових галузей промисловості; формування ефективної державної регіональної економічної політики та системи зовнішньоекономічних зв'язків; покращення екологічної ситуації.

Значимість дисципліни “Регіональна економіка” ще пояснюється тим, що вона є першою сходинкою у вивченні економічних дисциплін, її основні положення є підґрунтям для них. Вагоме місце при вивченні дисципліни приділяється екологічним проблемам. Так, всі теми поділені на два змістовні модулі: перший модуль – “Регіональна економіка”, другий модуль – “Екологія”. Таким чином, підкреслюється міждисциплінарний характер цього

предмету. Позитивним моментом даної програми, на наш погляд, є те, що другий модуль доповнений актуальними питаннями економіки природокористування. Разом з цим, щоб модуль відповідав назві “Екологія”, його необхідно доповнити темами, які сформулюють у студентів екологічно орієнтований світогляд і допоможуть у пізнанні закономірностей взаємодії людського суспільства та біосфери.

Сучасне реформування вищої економічної освіти пов'язане з посиленням ролі самостійної роботи, тому навчальний процес не повинен бути засобом “прив'язування” студента до аудиторії та викладача, а потребує усвідомлення необхідності засвоєння програмного матеріалу. Його потрібно розділити на дві складові: перша – це програмні питання, які розкриваються студентові під час лекційних і практичних занять, і друга – питання, які підлягають самостійному опрацюванню, зміст яких не обов'язково пов'язаний з лекційним матеріалом. Необхідно підкреслити, що позитивним моментом у структурі навчальних занять Академії є запровадження індивідуальних занять, які дають можливість диференційованого підходу до студентів з різним потенціалом знань. Сильним студентам пропонуються індивідуальні завдання підвищеної складності. Відповідно, перевіряються знання на рівні умінь і творчого підходу. Іншим студентам надається можливість підтягнутися до більш високого рівня, перевіряються їх знання на рівні відтворення вивченого матеріалу і його закріплення практичними завданнями. Достатня кількість практичних та індивідуальних занять дає можливість більш широко використовувати новітні технології у навчанні, що покращує засвоєння вивченого матеріалу.

Діагностика знань студентів відбувається на основі поточного та підсумкового контролю. Критерії оцінювання повинні бути зрозумілими і прозорими для студентів. Тому досить важливим є проведення першого заняття, на якому роз'яснюються всі вимоги щодо опанування матеріалу, видів робіт і балів, які за них можна отримати. Оскільки “Регіональна економіка” вивчається на першому курсі, то це питання є досить актуальним. На допомогу студентам в Академії створений внутрішній сайт, де з кожної дисципліни викладені навчально-методичні матеріали, укладені нашими викладачами, а саме: курс лекцій, навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни, практикум, карта самостійної роботи, завдання на іспит, зразок екзаменаційного білету, критерії оцінювання, список рекомендованої літератури.

Відповідно до вимог Болонської декларації знання студентів оцінюються за 100-бальною шкалою. Вся діяльність студента під час поточного контролю оцінюється в діапазоні від “0” до “40” балів включно. Враховуючи те, що перший модуль охоплює більшу кількість тем і годин, за його вивчення студент може отримати 25 балів, які у подальшому розподіляються за різними видами робіт. За вивчення другого модуля студент отримує 15

балів. Поточний контроль знань проводиться з метою виявлення якості засвоєння навчального матеріалу у міжсесійний період, що здійснюється в ході аудиторних практичних, семінарських та індивідуальних занять. Цілі блоки програмного матеріалу можуть бути перевірені й оцінені лише під час поточного контролю: вміння робити презентації, навички виконання самостійної роботи у формі есе, рефератів, доповідей з конкретних проблемних питань, написання модульної контрольної роботи.

Підсумковий контроль здійснюється у формі іспиту в обсязі матеріалу, визначеному навчальною програмою, його результати оцінюються у діапазоні від “0” до “60” балів. Іспит дає змогу перевірити усвідомлення глибинних засад щодо структури, змісту, логіки курсу, розуміння програмного матеріалу як системи знань та взаємозв’язків між змістовними модулями, умінням сформулювати своє ставлення до певної проблеми регіонального розвитку. У відповідності до вимог Болонської декларації іспит проводиться у письмовій формі, що має свої “за” і “проти”. Позитивним моментом письмового контролю є можливість виключення суб’єктивних причин, які заважають студенту самореалізуватися при усному оцінюванні. Поряд з цим письмовий контроль не забезпечує повної об’єктивності в оцінюванні знань студентів, що недопустимо в умовах рейтингової системи, яка запроваджена в Академії з 2006 року відповідно до “Положення про порядок переведення студентів з комерційної форми навчання на місця, що фінансуються за рахунок коштів Національного банку України та про порядок переведення студентів з місць, що фінансуються за рахунок коштів Національного банку України на комерційну форму навчання”. Для вирішення цієї проблеми з 2008 – 2009 н.р. в Академії експериментально введено складання іспиту в два етапи. На першому етапі студент складає іспит у письмовій формі, другий етап – це усне спілкування. Екзаменаційний білет у такому випадку включає три питання, але кожен студент повинен опрацювати два білети – на першому та другому етапах підсумкового оцінювання. Саме така форма підсумкового контролю дозволить вирішити проблемні питання пов’язані з оцінюванням, і виставити об’єктивну та справедливую оцінку, яка в свою чергу є матеріальним стимулом для студента.

Таким чином, слід зазначити, що кредитно-модульна система організації навчального процесу не лише вдосконалює процес підготовки фахівців, а й піднімає викладання дисциплін на новий якісний рівень. Відповідно, вивчення дисципліни “Регіональна економіка” передбачає більш ефективне використання ресурсів, які є в системі вищої освіти, а також забезпечує чітку організацію навчального процесу, яка дозволяє індивідуально підходити до кожного студента.

Дадашев, Б.А. Особливості викладання дисципліни «Регіональна економіка» [Текст] / Б.А. Дадашев, В.П. Гордієнко // Шляхи удосконалення підготовки фахівців для фінансової системи відповідно до вимог Болонського процесу : тези доповідей Міжнародної науково-методичної конференції. – Одеса : ОІФ УДУФМТ , 2008. – С. 36 – 38.